

**VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET
BASISONDERWIJS VAN 25 FEBRUARI 1997, WAT BETREFT DE
TAALAFDELING NEDERLANDS – VLAAMSE GEBARENTAAL**

Samenvatting

Dit voorontwerp van decreet voert een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in in het gewoon basisonderwijs. In deze taalafdeling zullen kinderen die doof of slechthorend zijn en kinderen die dit wensen, les krijgen in Vlaamse Gebarentaal en het Nederlands. Zo krijgt Vlaamse Gebarentaal een volwaardige plaats binnen het onderwijs.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Dit voorontwerp van decreet heeft als doel Vlaamse Gebarentaal een volwaardige plaats binnen het gewoon onderwijs te geven. Vlaamse Gebarentaal is een erkende taal in de Vlaamse Gemeenschap (zie artikel 2 van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal). Tot nu toe is er echter geen mogelijkheid voor dove kinderen om onderwijs te volgen in het Nederlands én de Vlaamse Gebarentaal (VGT). Dit decreet zal ervoor zorgen dat die mogelijkheid wel kan worden aangeboden.

De inrichting van een taalafdeling Nederlands–Vlaamse Gebarentaal in het gewoon basisonderwijs waarbij het onderwijs zowel georganiseerd wordt in het Nederlands als de Vlaamse Gebarentaal is immers een manier om vanuit onderwijs de invulling te geven aan de erkenning van VGT en de emanciperende rol van het onderwijs ten volle waar te maken.

Dit nieuwe kader, dat een volwaardig aanbod basisonderwijs zal zijn, zal bovendien leiden tot de verdere ontwikkeling van de Vlaamse Gebarentaal en zal ervoor zorgen dat inclusief onderwijs voor gebarentaligen gerealiseerd kan worden. Deze onderwijsvorm komt dan ook tegemoet aan de onderwijsnoden en de onderwijsrechten van de dovengemeenschap.

Daarnaast voldoet de Vlaamse Regering, met de invoering van een tweetalig onderwijsaanbod, aan haar opdracht om alle initiatieven die nuttig en nodig zijn om het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal mogelijk te maken in de verschillende gebieden die onder haar bevoegdheid ressorteren, dit zoals bepaald in artikel 8 van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal.

Tevens beantwoordt de invoering van dit nieuw onderwijskader aan de verplichting die Vlaanderen heeft onder het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap om het gebruik van gebarentaal te bevorderen (zie o.a. artikelen 21, 24 en 30 van het verdrag). Specifiek binnen onderwijs is er de verplichting om het leren van gebarentaal te vergemakkelijken en de taalkundige identiteit van de gemeenschap van doven bevorderen (artikel 24, 3, b) en om passende

maatregelen te nemen om leerkrachten aan te stellen, met inbegrip van leerkrachten met een handicap, die zijn opgeleid voor gebarentaal (artikel 24, 4).

Met dit voorontwerp van decreet komt de Vlaamse overheid aldus ook tegemoet aan zijn (internationale) verplichtingen om alle initiatieven te nemen die nuttig en nodig zijn om Vlaamse Gebarentaal te bevorderen in het onderwijs.

B. Inhoud

Met dit decreet komt er een voorwaardenscheppend kader waarbinnen onderwijsvertrekkers een taalafdeling kunnen inrichten waar les kan gegeven worden in de VGT en het Nederlands. Dit regelgevend kader gaat uit van enkele belangrijke uitgangspunten:

1. Volwaardig onderwijsaanbod binnen het gewoon basisonderwijs

De taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal binnen het gewoon basisonderwijs zal een volwaardig aanbod basisonderwijs aanbieden. De betrokken scholen zullen aan de leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een getuigschrift basisonderwijs kunnen uitreiken.

Alle voorwaarden om te komen tot kwaliteitsvol onderwijs (taalvereiste leerkrachten, goedgekeurd leerplan op basis van onderwijsdoelen, ...) en alle controlemechanismen op die kwaliteit moeten van bij aanvang vervuld zijn.

2. Duurzaam karakter

Het regelgevend kader heeft een duurzaam karakter en houdt rekening met de beperkte omvang van de doelgroep (onder andere wat betreft financiering en oprichtings- en rationalisatienormen), zodat de taalafdeling in de praktijk ook effectief kan worden gerealiseerd én kan blijven verder bestaan.

3. Inclusief karakter

In scholen met een taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal zullen zowel gebarentalige kinderen (zowel dove als horende kinderen) als Nederlandstalige (horende) kinderen samen les volgen (al dan niet in aparte klassen). Het aanbod van het tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bevordert een inclusieve klaspraktijk en schoolcultuur, wat bevorderlijk/positief is voor alle leerlingen, met of zonder specifieke onderwijsbehoeften.

4. Aandacht voor de onderwijsrechten van dove kinderen

De taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal zal aandacht schenken aan het gemeenschapsgevoel van dove mensen, hun taal en hun cultuur. Dit bilinguaal-bicultureel onderwijskader biedt dan ook aan dove kinderen, maar ook aan de horende kinderen in de taalafdeling, de kans om een grondige kennis van het Nederlands (ook spreken en luisteren indien mogelijk) en de VGT te verwerven.

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Er rust aldus op de Vlaamse overheid de verplichting om Vlaamse Gebarentaal te bevorderen binnen het onderwijs. Dit is echter niet evident. Zo moet er rekening gehouden worden met de bevoegdheidsverdelende regels inzake de onderwijstaal, moet de vraag worden gesteld of dit aanbod enkel in het gewoon, of ook in het

buitengewoon onderwijs moet worden gecreëerd en moet de verhouding tot leersteun worden bepaald.

1. Taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal enkel in het gewoon onderwijs

Er wordt ervoor geopteerd om de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal enkel binnen het gewoon onderwijs te organiseren. De reden hiervoor is drievoudig:

- Het is reeds mogelijk om in type 7 een aanbod Vlaamse Gebarentaal uit te werken. Voor het type gericht op jongeren die doof of slechthorend zijn, is het dus niet nodig om bijkomend regelgevend werk te doen.
- Als enkel in de andere types buiten type 7 zo'n taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zou worden ingericht, dan is de kans zeer groot dat er nooit voldoende leerlingen zullen zijn voor de inrichting van het aanbod. Een minimumaantal aan leerlingen is noodzakelijk.
- Het standstill-principe houdt in dat we de rechten van kinderen met een handicap niet mogen verminderen ten opzichte van het huidige beschermingsniveau. Een tweetalig aanbod Nederlands-VGT in het enkel buitengewoon onderwijs inrichten en niet voorzien in het gewoon onderwijs staat op gespannen voet hiermee. In dat geval zouden we verwachten dat kinderen die nu met bijvoorbeeld met een GC-verslag en tolkondersteuning in het gewoon onderwijs les volgen, een IAC-verslag (met verlies van het onverkort recht op inschrijving in het gewoon onderwijs) zouden moeten proberen te 'bemachtigen' om tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te kunnen krijgen.

2. Onderwijstaal

De Vlaamse Gemeenschap is niet bevoegd om de onderwijstaal te regelen in Brussel-Hoofdstad en in de gemeenten met een speciale taalregeling. Daarom wordt ervoor geopteerd om de regeling zo uit te werken dat de onderwijstaal niet gewijzigd wordt. Zo kan de taalafdeling ook opgericht worden in Brussel-Hoofdstad en de gemeenten met een bijzondere taalregeling. De Vlaamse Gemeenschap oefent bij dit decreet dus enkel haar onderwijsbevoegdheid uit.

Dit is mogelijk want de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voorziet ook in het lesgeven in het Nederlands. Bovendien kan hierbij de vergelijking worden gemaakt met CLIL en de immersie-initiatieven van de Franse en Duitstalige gemeenschap waarbij er evenmin een wijziging was van de onderwijstaal.¹ De Raad van State stelde in zijn advies 17.193/1 van 22 mei 1986 eveneens dat het aanbieden van lessen in de eigen moedertaal en de eigen cultuur aan "kinderen van vreemde afkomst" een maatregel "van inrichting van onderwijs" is. Bovendien kan er verwezen worden naar de uitspraak van het Grondwettelijk Hof over het inrichten van anderstalige opleidingen aan universiteiten. Zo stelde het Grondwettelijk Hof uitdrukkelijk het volgende:

*"Onderwijs in een andere taal dan het Nederlands is toegestaan: enerzijds, is het gebruik van een andere taal toegestaan voor opleidingsonderdelen die een vreemde taal tot voorwerp hebben en die in die taal worden gedoceerd; anderzijds, is het gebruik van een andere taal onder strikt bepaalde voorwaarden toegestaan voor opleidingsonderdelen die worden gedoceerd door anderstaligen en die worden ingericht ten behoeve van buitenlandse studenten **of in enkele bijzondere opleidingen.***

---

¹ Decreet 11 mei 2007 "relatif à l'enseignement en immersion linguistique", BS 12 oktober 2007.

B.13.2. Die bepalingen behoren tot de bevoegdheid van de decreetgever inzake onderwijs, nu zij, hetzij dat onderwijs zelf regelen, hetzij onlosmakelijk verbonden zijn met andere bepalingen van het decreet die een nieuwe structuur invoeren in het hoger onderwijs, waarbij dat onderwijs wordt geïntegreerd in een bredere Europese context. Uit de totstandkoming van de bestreden bepalingen blijkt dat de taalregeling is ingegeven door de bekommernis van de decreetgever om een volwaardige participatie van de Vlaamse Gemeenschap aan de internationale uitwisseling van onderzoek en onderwijs in een Europese en mondiale context te waarborgen (Parl. St., Vlaams Parlement, 2002-2003, nr. 1571/1, p. 30).²

In casu gaat het om een bijzondere opleiding die slechts in enkele scholen zal worden aangeboden aan een specifieke doelgroep. Het voorontwerp van decreet voorziet ook dat de Vlaamse Regering toestemming moet geven aan een school om de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op te richten en er wordt binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook les worden gegeven in het Nederlands, ook Nederlands luisteren en spreken voor kinderen, ook dove en slechthorende kinderen, voor wie dat mogelijk is. Bijgevolg gaat het hier aldus om een regeling van het onderwijs op basis van artikel 127, §1, 2°, Grondwet en niet om een regeling van de onderwijstaal.

Evenmin doet het inrichten van een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal afbreuk aan artikel 4 van de Grondwet dat de verschillende taalgebieden bepaalt. Enkel in uitzonderlijke gevallen kan er een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal worden opgericht en dit enkel in het basisonderwijs en voor een beperkt aantal leerlingen. In dat opzicht gelijkt deze regeling op de regeling zoals voorzien in het decreet "relatif à la transmission des connaissances linguistiques et à l'emploi des langues dans l'enseignement" van de Duitstalige Gemeenschap dat in artikel 3, §1 toelaat om in bepaalde gevallen aparte Nederlandstalige of Franstalige afdelingen op te richten in het Duitstalig basisonderwijs. De Raad van State zag hier geen wijziging van het eentalig karakter van de Duitstalige Gemeenschap of een schending van artikel 4 van de Grondwet in (Adv. RvS van 24 februari 2003, nr. 32.759).

3. Leersteun vanuit het leersteunmodel

Er zal niets gewijzigd worden aan de leersteun van leerlingen met een verslag individueel aangepast curriculum type 7 (het IAC-verslag, vroeger het verslag als vermeld in artikel 15 van het decreet basisonderwijs) en het verslag gemeenschappelijk curriculum type 7 (het GC-verslag, vroeger het gemotiveerd verslag).

Het is mogelijk dat leerlingen met een GC-verslag of een IAC-verslag type 7 (of een ander type) in een school met de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bijkomende ondersteuning nodig hebben vanuit een leersteuncentrum. Er kan bijvoorbeeld nood zijn aan inbreng van paramedische expertise van o.a. logopedisten om taal- en communicatievaardigheden te ontwikkelen, of aan psychologische expertise, orthopedagogische expertise enz. De nood aan leersteun binnen de context van de school waar er een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is, zal ook altijd worden afgewogen bij de inschrijving en doorheen de schoolloopbaan van de leerlingen.

Bij de inschrijving van een leerling met een IAC-verslag, is dit een inschrijving onder ontbindende voorwaarde. In dat geval gebeurt er binnen de 60 dagen een afweging van de redelijke aanpassingen. Er zal onderzocht worden of er aanpassingen nodig zijn voor het volgen van het gemeenschappelijk curriculum, dan wel of een individueel aangepast curriculum nodig is. Indien de leerling het

²GWH 23 februari 2005, nr. 44/2005.

gemeenschappelijk curriculum kan volgen mits redelijke aanpassingen, wordt het IAC-verslag opgeheven en wordt indien nodig een GC-verslag opgemaakt. Als de leerling ook in de context van de school met een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een IAC-verslag nodig heeft, wordt afgewogen of de benodigde redelijke aanpassingen proportioneel zijn en wordt de inschrijving naargelang het resultaat van de afweging definitief gemaakt of ontbonden. Wanneer een leerling zich dus inschrijft met een IAC-verslag, zal steeds onderzocht worden welke ondersteuning er nog nodig is binnen de context van de school met tweetalig aanbod VGT-NL. Het is dus mogelijk dat het IAC-verslag wordt opgeheven door het CLB en dat er een GC-verslag of geen verslag in de plaats komt.

Bij de inschrijving van een leerling met een GC-verslag kan het CLB van de school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inricht, worden betrokken. Verder zal de nood aan leersteun verhelderd worden bij de samenwerking met het leersteuncentrum en bij het bepalen van het leersteuntraject. Waar nodig wordt het CLB betrokken, bijvoorbeeld bij de opstart, evaluatie of afronding van het leersteuntraject. De conclusie kan zijn dat in de context van de nieuwe school geen leersteun nodig is. Het CLB zal dan het GC-verslag opheffen.

Het is met andere woorden dus mogelijk dat leerlingen met een IAC-verslag of een GC-verslag zich inschrijven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en nood hebben aan leersteun vanuit het leersteuncentrum. De vraag of er leersteun nodig is, zal altijd worden bekeken bij de inschrijving/start van de lessen zodat er op maat van de leerling kan worden gewerkt. De conclusie van de vraag of er nood is aan extra ondersteuning kan er bovendien ook toe leiden dat het IAC-verslag of het GC-verslag wordt opgeheven.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

De beleidsdoelstelling is aldus het creëren van een taalafdeling Nederlands - Vlaamse Gebarentaal in het gewoon basisonderwijs. Daarvoor worden verschillende beleidsmaatregelen genomen. Hierbij vindt u een overzicht van de beleidsmaatregelen die noodzakelijk zijn voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

1. Inschrijvingsrecht

Scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inrichten, moeten als ze willen aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal apart capaciteit bepalen en kunnen apart aanmelden voor de taalafdeling.

Verder wordt er een voorrangsregeling voorzien voor de dove en slechthorende leerlingen. Zij krijgen voorrang bij de inschrijvingen binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De doelstelling van deze maatregel is dat de kinderen die het nodig hebben, de dove en slechthorende kinderen, meer kans hebben op een plaats binnen de taalafdeling. Door op te leggen dat scholen apart capaciteit moeten bepalen en apart kunnen aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, verkleint bovendien het risico dat kinderen zich per ongeluk in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zullen inschrijven.

2. Eindtermen

Leerlingen hebben binnen deze taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook recht op een kwalitatief, uitdagend curriculum in onder meer Vlaamse Gebarentaal. De eindtermen van het gewoon basisonderwijs blijven daarbij behouden.

De (bijkomende) eindtermen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, zullen ontwikkeld worden op dezelfde wijze als de eindtermen basisonderwijs zullen ontwikkeld worden. In afwachting van de ontwikkeling van de eindtermen basisonderwijs en de eindtermen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, wordt er een tijdelijke oplossing voorzien. De ontwikkelingsdoelen Vlaamse-Gebarentaal type 7 met betrekking tot Vlaamse Gebarentaal en dovenscultuur zijn voor die kinderen wel eindtermen, naast alle eindtermen van het gewoon lager onderwijs.

Voor kinderen die doof of slechthorend zijn, wordt voorzien dat er kan afgeweken worden van bepaalde eindtermen in het lager onderwijs en bepaalde ontwikkelingsdoelen in het kleuteronderwijs die voor sommige van die kinderen niet haalbaar zijn. Horende kinderen en dove en slechthorende kinderen voor wie het wel haalbaar is, moeten wel alle eindtermen, dus ook bijvoorbeeld de eindtermen Nederlands luisteren en spreken bereiken.

Voor de horende kinderen en voor de dove en slechthorende kinderen die wel eindtermen als Nederlands Luisteren en Spreken kunnen bereiken, blijven al de eindtermen dus te bereiken op populatieniveau. Gezien het belang van het Nederlands moeten deze kinderen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal even goed Nederlands Spreken en Luisteren kunnen beheersen als kinderen die niet ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-VGT. De eindtermen als Nederlands Spreken en Luisteren, zijn dus ook in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zeer belangrijk.

3. Omkadering en werkingsmiddelen

Om een kwalitatief aanbod in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te kunnen aanbieden worden er aanvullende lestijden toegekend aan scholen voor de inrichting van die taalafdeling. Er wordt vanuit gegaan dat er 26 lestijden nodig zijn voor het kleuter en per twee leerjaren in het lager onderwijs om klassen in te richten. Verder worden er ook bijkomende werkingsmiddelen voorzien.

4. Oprichting, programmatie en rationalisatienormen

Er wordt voorzien dat scholen vooraleer ze de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mogen inrichten, een aanvraag moeten indienen bij de Vlaamse Regering. Ze dienen daarvoor een oprichtingsdossier in. De Vlaamse Regering beslist of de school de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mag inrichten. Zo garanderen we dat enkel kwalitatieve projecten kunnen opstarten.

Verder wordt de delegatie naar de Vlaamse Regering voor het bepalen van de programmatie- en rationalisatienormen opgenomen. Met deze normen wordt het minimaal aantal leerlingen bepaald die nodig zijn voor het oprichten en inrichten van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Met de normen wil de overheid bewaken dat er geen al te kleine (irrationele) entiteiten ontstaan zodat ze haar middelen enkel toekent aan entiteiten met voldoende kritische massa die deze middelen efficiënt en effectief zullen kunnen aanwenden.

Impactanalyse

Dit decreet bevat maatregelen die voor leerlingen die doof of slechthorend zijn en ouders een verdere vooruitgang betekenen op het gebied van recht op en toegang tot het onderwijs in Vlaanderen (art. 24 Grondwet). Er zijn maatregelen die rechtstreeks in het belang van personen jonger dan 25 jaar zijn. Bijgevolg is een JoKER vereist en werd de JoKER verkregen op 2 mei 2023. Hierbij vindt u de JoKER waar alle opties worden geanalyseerd.

Probleembeschrijving en beleidsdoelstelling

De doelstelling van dit decreet is het verbeteren van de rechten van personen met een handicap door het gebruik van gebarentaal te bevorderen. De doelgroep van deze regelgeving is aldus in de eerste plaats de dove en slechthorende kinderen. Onder de huidige regelgeving kunnen dove en slechthorende kinderen, ofwel les volgen in het buitengewoon onderwijs type 7, ofwel in het gewoon onderwijs, maar met ondersteuning van tolk Vlaamse Gebarentaal – Nederlands.

Beide opties zijn echter niet ideaal. In het gewoon onderwijs (nuloptie 1) is er vaak een tekort aan tolken, waardoor dove of slechthorende leerlingen niet continu de nodige ondersteuning hebben. Vaak zijn zij ook de enige kinderen in die scholen die doof of slechthorend zijn, waardoor ze niet in Vlaamse Gebarentaal met andere kinderen kunnen spreken en waardoor het sociaal contact soms moeilijker verloopt. Bovendien krijgen ze geen les in Vlaamse Gebarentaal.

In het buitengewoon onderwijs, type 7, (nuloptie 2) hebben dove of slechthorende kinderen dan weer geen contact met kinderen zonder handicap en is er dus geen inclusie. Ook hebben die leerlingen niet automatisch recht op een getuigschrift basisonderwijs.

Daarom werd er gekozen om een aanbod in het gewoon onderwijs te voorzien waarbij er les wordt gegeven in Vlaamse Gebarentaal en Nederlands. Scholen voor het gewoon onderwijs kunnen een aparte taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal oprichten waar er les wordt gegeven in Vlaamse Gebarentaal en Nederlands. Er worden diverse beleidsmaatregelen genomen om te garanderen dat het aanbod een kwalitatief aanbod zal zijn.

Inschrijvingsrecht	Er komt een voorrangsgroep voor dove en slechthorende kinderen om zeker te zijn dat de beoogde doelgroep voldoende kans heeft op een plaats binnen de school.
Eindtermen	Eindtermen Vlaamse Gebarentaal en dovenscultuur worden naast alle andere eindtermen meegenomen in het curriculum en de mogelijkheid wordt gegeven aan dove en slechthorende leerlingen dat bepaalde eindtermen, zoals de eindtermen voor Nederlands 'spreken' niet bereikt moeten worden, als er vastgesteld wordt dat de eindtermen voor hen niet te bereiken zijn.
Omkadering en werkingsmiddelen	Er worden aanvullende lestijden toegekend aan scholen voor de inrichting van die taalafdeling. Er wordt vanuit gegaan dat er 26 lestijden nodig zijn voor de kleuter en per twee leerjaren in het lager onderwijs om klassen in te richten. Zo wordt er gegarandeerd dat ook met een klein aantal leerlingen een kwalitatief aanbod kan worden ingericht met een eigen leerkracht.
Oprichtingsdossier	Scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal willen inrichten moeten een oprichtingsdossier indienen bij de Vlaamse Regering. Zo kan er voor de opstart van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal al gecontroleerd worden

Vergelijking van de opties

Met dit decreet zullen dove en slechthorende kinderen dus drie opties hebben om onderwijs (op maat) te volgen. De voor- en nadelen van de opties worden hier weergegeven.

	Apart aanbod Nederlands-Vlaamse gebarentaal (gekozen optie)	Les in gewoon onderwijs met tolken Vlaamse Gebarentaal - Nederlands (nuloptie 1)	Les in het buitengewoon basisonderwijs type 7 (nuloptie 2)
Inclusie	Er wordt les gevolgd in het gewoon onderwijs, maar het is mogelijk dat er in aparte klassen les wordt gegeven. Horende en dove kinderen kunnen ook samenzitten.	Er wordt les gevolgd in een klas maar met ondersteuning met een tolk Vlaamse Gebarentaal - Nederlands	Geen inclusie
Les in Vlaamse Gebarentaal	Leerkrachten Vlaamse Gebarentaal leren de kinderen de taal aan en geven ook les in de taal.	Er zijn niet voldoende tolken Vlaamse Gebarentaal - Nederlands om alle lessen te tolken. Bovendien leren zij ook de kinderen geen Vlaamse Gebarentaal aan wat ertoe leidt dat er niet wordt ingezet op de taalontwikkeling in Vlaamse Gebarentaal	In niet alle scholen is het mogelijk om les te krijgen in Vlaamse Gebarentaal
Contact met andere (dove) kinderen	Dove kinderen volgen les met andere dove kinderen, met horende kinderen en zitten op dezelfde school als horende kinderen	Weinig tot geen contact met andere dove of slechthorende kinderen omdat ze vaak niet in dezelfde school zijn ingeschreven. Contact met andere kinderen en leerkrachten verloopt ook moeilijker zonder tolk	Dove en slechthorende kinderen kunnen in de klas zitten met andere dove kinderen maar hebben geen contact met kinderen zonder handicap.
Getuigschrift basisonderwijs en eindtermen	Eindtermen Vlaamse-Gebarentaal en dovencultuur worden	Geen eindtermen Vlaamse-Gebarentaal	Geen eindtermen van toepassing, maar enkel onderwijsdoelen waardoor het

	toegevoegd en er is voor dove en slechthorende kinderen waarbij vaststaat dat zij bepaalde eindtermen niet kunnen bereiken omwille van hun doof of slechthorendheid wordt de mogelijkheid van een afwijking van die eindtermen die niet mogelijk zijn voorzien.		moeilijker kan zijn om een getuigschrift basisonderwijs te verkrijgen.
--	---	--	--

De gekozen optie komt dus tegemoet aan verschillende nadelen die voorkomen bij de nulopties.

De verschillende nulopties blijven bovendien behouden. Kinderen die te ver wonen van een school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inricht of die liever niet inschrijven in een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, kunnen zich nog altijd in het eentalige aanbod inschrijven in het gewoon onderwijs of kunnen zich inschrijven in een type-7 school. Dit voorontwerp van decreet creëert met andere woorden enkel meer mogelijkheden voor die leerlingen. Bij de voorbereiding van dit decreet werd bovendien een klankbordgroep met onder meer vertegenwoordigers uit de dovengemeenschap en het kinderrechtencommissariaat betrokken.

Implementatie

De onderwijsinspectie zal instaan voor de controle op de kwaliteit in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Er wordt ook een evaluatie voorzien om vast te stellen of dit decreet zijn doelstellingen bereikt.

C. Totstandkomingsprocedure

1. Advies van de VLOR

Op 13 september 2023 bracht de VLOR haar advies uit over het voorontwerp van decreet. De VLOR stelt dat zij zich kan vinden in de intentie om Vlaamse Gebarentaal een plaats te geven in het gewoon basisonderwijs maar dat zij verschillende aanbevelingen wil formuleren bij de uitwerking van het decreet.

1.1 Algemene aanbevelingen van de VLOR

Ten eerste stelt de VLOR dat het perspectief moet worden verbreed. Volgens de VLOR is de totale groep doven en slechthorende kinderen zeer heterogeen en kan onderwijs aan dove en slechthorende kinderen vele vormen aannemen. Er zouden beleidsmaatregelen moeten genomen worden voor het hele continuüm aan onderwijsvormen tegemoetkomen en onderwijs op maat van de diversiteit aan leerlingenprofielen mogelijk maken. Met dit decreet zouden er enkel middelen worden vrijgemaakt voor een specifiek model met een heel beperkt bereik. De

VLOR verwijst hierbij ook naar haar advies over onderwijs aan dove en slechthorende leerlingen van 2014.

Het klopt dat niet alle dove en slechthorende leerlingen zich zullen willen inschrijven in een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Sommige dove en slechthorende kinderen verkiezen om geen Vlaamse Gebarentaal te leren. Voor die leerlingen zijn er al mogelijkheden in type 7 en in het gewoon onderwijs. Voor leerlingen die Vlaamse Gebarentaal willen leren in het gewoon onderwijs of die les willen volgen in Vlaamse Gebarentaal in het gewoon onderwijs, is er echter op dit moment geen enkel aanbod die aan deze vraag tegemoet komt. Aan die nood wordt nu tegemoetgekomen. Dat andere dove en slechthorende leerlingen andere noden kunnen hebben, kan geen argument zijn om niet aan de noden van deze doelgroep tegemoet te komen.

Bovendien bepleitte de werkgroep van de VLOR in 2014 zelf voor een gediversifieerd aanbod aan leerwegen met soepele overgangen tussen de verschillende systemen en verschillende vormen van ondersteuning en wordt er verwezen naar bijvoorbeeld de immersieschool in Namen. De taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is een bijkomende mogelijkheid voor kinderen die doof of slechthorend zijn en leidt tot een meer gediversifieerd aanbod. Het ander bestaand aanbod wordt niet afgebouwd.

Ten tweede stelt de VLOR dat het decreet is opgebouwd rond een bepaald model voor de invulling van onderwijs Vlaamse Gebarentaal, gecombineerd met Nederlands. De VLOR stelt dat er ook andere modellen mogelijk zijn en verwijst naar het lopend onderzoek dat tot doel heeft "een kritische analyse van vormen van tweetalig onderwijs voor VGT-talige kinderen en de praktische uitwerking ervan in binnen- en buitenland. Het doel is kwalitatieve vormen van tweetalig onderwijs Nederlands-VGT te ondersteunen". De VLOR stelt dat eerst het onderzoek moet worden afgewacht voor verder vorm te geven aan de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Het klopt niet dat dit decreet één model naar voor schuift voor de organisatie van tweetalig onderwijs voor VGT-talige kinderen. Het decreet bepaalt niet op welke wijze een school voor het gewoon onderwijs tweetalig onderwijs moet organiseren. Het decreet laat alle vrijheid aan scholen voor het gewoon onderwijs om al dan niet te werken met (deeltijds) aparte klassen, samen les volgen van de leerlingen in de taalafdeling met leerlingen van de 'eentalige afdeling etc. De organisatievorm is vrij. Evenmin doet het decreet uitspraak over vakdidactische vraagstukken.

Het onderzoek waarnaar verwezen wordt, focust op de verschillende onderwijsvormen voor tweetalig onderwijs gesproken taal-gebarentaal. Het onderzoek zal ook leiden tot een praktische leidraad voor scholen om aan de slag te gaan met tweetalig onderwijs. Het decreet is dus geen voorafname op dit onderzoek aangezien het decreet zich juist niet uitspreekt over de onderwijsvorm. De leidraad zal beschikbaar zijn voor het decreet inwerking treedt en kan dus als steun bieden voor een school die beslist een taalafdeling op te richten.

Ten derde stelt de VLOR voor om eerst een proeftuin of pilootproject op te zetten om de mogelijkheden en problemen bij het realiseren van onderwijs VGT in de Vlaamse context in kaart te brengen.

De suggestie van de VLOR werd voor de opstart van dit decreet onderzocht. Het probleem is echter dat het proeftuinendecreet geen uitzonderingen via proeftuinen op het inschrijvingsrecht, de taalkennis van de leerkracht en op de ontwikkelingsdoelen en eindtermen toelaat. Via een proeftuin kunnen er dus geen eindtermen VGT bepaald worden, kan er geen voorrang worden gegeven bij de inschrijvingen aan de doelgroep van de dove of slechthorende leerlingen en kan er geen kwaliteitstoezicht zijn op de taalbeheersing (VGT) van de betrokken

leerkracht. Al deze elementen zijn evenwel cruciaal om vorm te geven aan deze taalafdeling en bijgevolg is een decreetswijziging nodig.

Een regeling over de eindtermen via decreet is nodig. Dispenserende maatregelen zijn maatregelen op individueel niveau. Dispenserende maatregelen dienen er niet voor om voor een bepaalde groep collectief maatregelen te nemen. Het decreet taalafdeling Nederlands-VGT heeft echter tot doel om VGT, naast het Nederlands ook collectief aan te bieden en op een collectief in plaats van individueel niveau te werken. Om VGT op een kwalitatieve manier te kunnen aanbieden, moet de onderwijsinspectie ook een kader (eindtermen) hebben om te kunnen toetsen. Met enkel verwijzen naar dispenserende maatregelen kan dit nooit op een ordentelijke manier geregeld worden. Dit kan enkel via een decreet.

Verder is een aanpassing aan het inschrijvingsrecht via decreet noodzakelijk zodat een school kan garanderen dat ze voldoende geïnteresseerden heeft voor het tweetalig aanbod Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en dat dove en slechthorenden een veel grotere kans hebben op een plaats binnen die taalafdeling. Een school die een proefproject zou opstarten, is zonder deze aanpassing gebonden aan het inschrijvingsrecht. Als die school moet weigeren op basis van capaciteit, dan moeten de dove en slechthorenden mee aanmelden met alle andere kinderen en hebben ze veel minder kans op een plaats. Zo riskeren we ook dat de school in de afdeling minder leerlingen zou inschrijven dan ze potentieel zou kunnen inschrijven, waardoor de school sneller het risico loopt om het project te moeten stopzetten wegens onvoldoende ingeschreven leerlingen.

Op dit vlak is dit decreet fundamenteel verschillend met alle maatregelen die bijvoorbeeld genomen worden voor cognitief sterk functionerende leerlingen. Voor cognitief sterk functionerende leerlingen zal er individueel telkens gekeken moeten worden welke maatregelen er genomen kunnen worden, en op welke wijze het curriculum aangepast kan worden en meer uitdagend kan worden gemaakt. Het project cognitief sterk functionerende leerlingen zet bovendien voornamelijk in op het versterken van leerkrachten en scholen in het omgaan met cognitief sterk functionerende leerlingen via lerende netwerken en ankerscholen die andere scholen via die lerende netwerken ondersteunen. De doelstelling van het project van de sterk functioneren is dus van een totaal andere orde dan tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaams Gebarentaal. Er zullen maar een zeer beperkt aantal scholen zijn die een taalafdeling Nederlands -VGT zullen aanbieden en er zal gewerkt worden met een duidelijk afgebakend curriculum op populatieniveau.

Het is van cruciaal belang voor een school die wil starten met een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal om te weten wat de eindtermen zijn die te bereiken zijn om haar eigen pedagogische en onderwijskundige methodes te bepalen. Ook moeten scholen zeker zijn van een instroom in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Een school kan niet elk jaar opnieuw in onzekerheid de resultaten van de aanmeldprocedure afwachten om te weten of ze voldoende leerlingen hebben om het project verder te zetten of niet. Bovendien is er ook geen enkele garantie dat zij voor wie het project zou worden opgezet een plaats gaan hebben in die school. Een zeker kader voor een school voor die aspecten is dus noodzakelijk. Die aspecten moeten bij aanvang zijn uitgeklaard en decretaal verankerd worden.

Ten vierde stelt de VLOR dat er moet worden ingezet op een specifieke opleiding voor leraren en ondersteuners van dove en slechthorende leerlingen zowel voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal als voor de ondersteuning van dove en slechthorende leerlingen in het gewoon en buitengewoon onderwijs. Meer en betere professionalisering alsook een inbedding van VGT in de lerarenopleiding kan niet met het oog op 1 september 2024, gerealiseerd worden. Dit neemt niet weg dat we met de opmerkingen en aanbevelingen moeten rekening houden bij het

uitbouwen van een langetermijnvisie op de taalafdeling. We zullen dan ook verder bekijken welke stappen op middellange en lange termijn gezet moeten worden. De beleidsaanbevelingen uit de onderzoeksopdracht 'Tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse gebarentaal' kunnen hierbij o.a. een mogelijke leidraad zijn

1.2. Aanbevelingen van de VLOR bij de uitwerking van het decreet

De VLOR heeft ook een aantal bij de specifieke uitwerking van het decreet.

Inclusie als uitgangspunt: kanttekeningen

Ten eerste onderschrijft de VLOR wel dat de taalafdeling inclusie kan bevorderen, maar stelt dat dit niet gegarandeerd is. De Vlaamse Regering spreekt zich immers niet uit over hoe de taalafdeling georganiseerd wordt. De VLOR wijst er ook op dat het decreet bepaalt dat er moet ingeschreven worden voor een aparte afdeling en dat het kind vanuit de afdeling ge(her)oriënteerd kan worden naar het eentalig aanbod ... De VLOR vreest daarom voor gesegregeerde klassen die de inclusiegedachte niet echt waarmaken.

Ook het gegeven dat horende kinderen zich kunnen inschrijven voor de taalafdeling overtuigt de VLOR niet. De VLOR wijst erop dat er geen financiële stimulans voor scholen is om de groep groter te maken dan de primaire doelgroep. Verder is het voor de VLOR onduidelijk of leerlingen die al ingeschreven zijn in een school waar de taalafdeling opstart zich kunnen heroriënteren en zich dus in te schrijven voor de taalafdeling. Verder vreest de VLOR dat bij capaciteitstekort leerlingen zich kunnen inschrijven voor de taalafdeling om nadien te heroriënteren naar de reguliere afdeling.

De VLOR stelt ook dat de beschrijving van het standstill-beginsel in de memorie van toelichting niet klopt. Inclusief onderwijs krijgt al jarenlang vorm in het gewoon onderwijs met de inzet van tolken en ondersteuners. Volgens de VLOR wordt inclusief onderwijs niet met dit kader beoogd, maar is het doel van dit kader is VGT leren en les in VGT krijgen. Dat zou niet mogelijk zijn in buitengewoon onderwijs type 7 waardoor er een groep is die zijn verwachtingen niet ingelost ziet.

Ten eerste kan de overheid in het kader van de vrijheid van onderwijs niet bepalen hoe een school zich moet organiseren. Verplichten om leerlingen in de taalafdeling voor (een gedeelte van) de onderwijstijd samen te laten les volgen met de 'eentalige' afdeling, is dus niet mogelijk. Dat er apart moet worden ingeschreven in een andere administratieve groep is logisch. Die leerlingen zullen ook les krijgen over Vlaamse Gebarentaal en zullen dus gedeeltelijk een ander curriculum hebben. De vergelijking kan gemaakt worden met verschillende administratieve groepen in het secundair onderwijs. Ook daar schrijven leerlingen zich in verschillende groepen maar kunnen ze samen met andere administratieve groepen een deel van de lessen volgen.

Verder zijn ouders van horende kinderen vrij om hun kinderen in te schrijven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De school kan dit niet verhinderen omdat ze dan minder middelen zouden krijgen. Het zijn de ouders die de keuze maken. Wat betreft de mogelijkheid dat er bij capaciteitstekort leerlingen zich zullen inschrijven in de taalafdeling Nederlands-VGT om daarna te heroriënteren, is hiermee rekening gehouden door te bepalen dat kinderen die doof of slechthorend zijn absolute voorrang hebben. Zo hebben zij meer kansen op een plaats.

Er wordt tegemoet gekomen aan de vraag van de VLOR over de leerlingen die al ingeschreven zijn in die school bij de opstart van de taalafdeling Nederlands-VGT kunnen heroriënteren en inschrijven in de taalafdeling Nederlands-VGT. Deze optie wordt mogelijk gemaakt. Leerlingen kunnen overstappen bij de opstart van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het leerjaar waarin ze les volgen.

Het standstill-beginsel houdt in dat we de rechten van kinderen met een handicap niet mogen verminderen ten opzichte van het huidige beschermingsniveau. Als de focus zou liggen op het bijkomend inzetten van lesgeven in Vlaamse Gebarentaal in het buitengewoon onderwijs (bijvoorbeeld door lesgeven in VGT mogelijk te maken in andere types dan type 7) en dus op het 'pushen' van leerlingen die doof of slechthorend zijn naar het buitengewoon onderwijs maar niets doen in het gewoon onderwijs zou dat wel degelijk op gespannen voet staan met het standstill-beginsel. De doelstelling van het decreet is dus inzetten op lesgeven in Vlaamse Gebarentaal in het gewoon onderwijs.

Duurzaam karakter als streefdoel: haalbaarheidstoets

De VLOR stelt dat het niet duidelijk is hoeveel scholen een taalafdeling zullen willen en kunnen oprichten. Het zou dan ook niet zeker zijn dat het aanbod tegemoet zal komen aan de keuzevrijheid van ouders en leerlingen en hun vraag naar 'thuisnabij' onderwijs. Er zouden voldoende plaatsen moeten zijn, op haalbare afstand, want de leerlingen zullen geen recht (meer) hebben op leerlingenvervoer.

De VLOR wijst zelf op de beperkte doelgroep van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en het gevaar dat de programmatie en rationalisatienorm niet zal worden gehaald. Het is dus niet realistisch dat er voor elk kind een 'thuisnabij' aanbod kan worden ingericht. Het is ook niet wenselijk om met een programmatienorm van 1 kind te werken omdat dan een scenario kan gecreëerd worden waarbij scholen continu opstarten en terug stoppen, wat niet zal leiden tot een efficiënt gebruik van middelen en de onderwijskwaliteit ook niet ten goede komt. In het gewoon onderwijs wordt geen recht op leerlingenvervoer voorzien.

Verder stelt de VLOR in het kader van de regeling van de aanvullende lestijden dat een minimumpakket aan uren gegarandeerd moeten zijn los van het aantal leerlingen. Ze stelt ook dat de term aanvullende lestijden de associatie oproept dat er boven op het reguliere lestijdenpakket maar dat is niet per se het geval want hoe meer leerlingen in de groep, hoe minder er aangevuld wordt. De lestijden zouden boven op het huidige lestijdenpakket moeten komen als extra stimulans.

Het doel van de aanvullende lestijden is altijd garanderen dat er voldoende lestijden zijn om 4 leerkrachten (1 in het kleuter en drie in het lager) aan te stellen in de taalafdeling Nederlands-VGT. Als deze doelstelling bereikt wordt, wordt er niet meer aangevuld. Bijkomende ondersteuning voor leerlingen met specifieke noden gebeurt via leersteun, leerlingenbegeleiding etc. net zoals voor andere leerlingen in het gewoon basisonderwijs.

De VLOR stelt zich de vraag of er voldoende aanbod van leraren met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs en kennis van VGT zullen zijn. Er is namelijk geen specifieke lerarenopleiding. Verder stipt de VLOR aan dat er voor bepaalde leerlingen nood aan ondersteuning zal zijn bij het aanleren van gesproken Nederlands. De VLOR stelt zich de vraag of de leersteuncentra voldoende expertise zullen hebben om de leersteun te kunnen garanderen. Ook stipt de VLOR aan dat er tolken nodig zullen blijven en wijst de VLOR op het tekort aan tolken.

In het kader van leersteun is er voor de ondersteuning van type 7 ervoor gekozen om de mogelijkheid te voorzien om specifieke leersteuncentra type 7 op te richten juist om voldoende expertise te ontwikkelen. Verder zullen er in de taalafdeling Nederlands-VGT minder tolken nodig zijn dan als de leerlingen les zouden volgen in het gewoon onderwijs met tolkondersteuning, waardoor een mogelijk tekort aan tolken juist een minder verregaande impact kan hebben op de werking in de taalafdeling Nederlands-VGT dan op een dove leerling in het gewoon onderwijs in het eentalig aanbod.

Zoals eerder al opgemerkt, meer en betere professionalisering alsook een inbedding van VGT in de lerarenopleiding kan niet met het oog op 1 september 2024, gerealiseerd worden. Dit neemt niet weg dat we met de opmerkingen en aanbevelingen moeten rekening houden bij het uitbouwen van een langetermijnvisie op de taalafdeling. We zullen dan ook verder bekijken welke stappen op middellange en lange termijn gezet moeten worden. De beleidsaanbevelingen uit de onderzoeksopdracht 'Tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse gebarentaal' kunnen hierbij o.a. een mogelijke leidraad zijn.

Onderwijstaal-verhouding Nederlands-Vlaamse Gebarentaal

Volgens de VLOR hinkt het decreet op twee benen wat betreft het benoemen van VGT als 'taal waarin lesgegeven wordt' vs. 'geen onderwijstaal'. Daar moet vanuit juridisch oogpunt naar gekeken worden. Bovendien biedt het decreet volgens de VLOR onvoldoende garantie dat er een deel van de tijd lesgegeven wordt in het Nederlands. De VLOR vraagt om garanties dat er toch een zeker evenwicht zou zijn, rekening houdend met de bestaande expertise om dove en slechthorende leerlingen Nederlands te leren (spreken). Als het getuigschrift basisonderwijs het doel is, dan moet ook verzekerd worden dat de onderwijstaal voldoende aangebracht wordt.

Wat betreft het gegeven dat de onderwijstaal niet wijzigt, wordt reeds verwezen naar rechtspraak van het Grondwettelijk hof en de Raad van State bij punt B. Verder kan ook verwezen worden naar het advies van de Raad van State bij onderwijsdecreet XXXII van 22 april 2022 (nr. 71.140/1), waar de Raad van State het volgende stelt:

"Het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal om onderwijsinhoud over te brengen, betekent niet noodzakelijkerwijze dat het regelen van het gebruik van deze gebarentaal in door de Vlaamse Gemeenschap opgerichte, gesubsidieerde of erkende instellingen, beschouwd moet worden als het regelen van het gebruik van de talen voor het onderwijs in de zin van artikel 129, §1, van de Grondwet."

Om verder te verduidelijken dat de onderwijstaal niet wijzigt, wordt de bepaling waarbij het spreken van VGT thuis gelijkgesteld wordt met het spreken van de onderwijstaal thuis in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal geschrapt bij de leerlingenkenmerken. Ook in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal moeten leerlingen namelijk de onderwijstaal, Nederlands beheersen. Enkel als het onmogelijk is om bijvoorbeeld Nederlands-luisteren en Nederlands-spreken te leren, kan er afgeweken worden van die eindtermen. Ook het artikel dat nog eens apart opneemt dat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal tot hetzelfde taalstelsel behoort als leerlingen die ingeschreven zijn in een school of afdeling waar de onderwijstaal het Nederlands is, wordt geschrapt. Dit volgt al uit het gegeven dat de onderwijstaal niet gewijzigd wordt.

De garantie dat Nederlands Luisteren en Spreken aanbod moet komen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal vloeit voor uit het gegeven dat er voor horende kinderen geen afwijking mogelijk is op die eindtermen en voor dove en slechthorende kinderen enkel een afwijking mogelijk is als vastgesteld wordt dat die eindtermen onmogelijk te bereiken. De school moet dus nog steeds op populatieniveau die eindtermen bereiken. Zo wordt het gebruik van Nederlands Luisteren en Spreken gegarandeerd.

Onderwijsdoelen-getuigschrift basisonderwijs

De VLOR heeft ook een aantal vragen bij de maatregelen over de onderwijsdoelen/eindtermen. De vraag wordt gesteld of de ontwikkelingsdoelen van type 7 wat betreft VGT het statuut van eindterm kunnen krijgen. De VLOR suggereert een proeftuin. Verder zou de afweging per leerling welke eindtermen Nederlands en Frans wel en niet moeten behaald worden, veeleisend zijn voor de klassenraad. Ook de procedure om leerlingen voor wie de eindtermen VGT en

dovencultuur niet haalbaar zijn te heroriënteren naar de reguliere afdeling zou te zwaar zijn. De noodzaak van die procedure wordt ook in vraag gesteld. De VLOR vraagt zich ten slotte af of er verschillende types getuigschrift basisonderwijs zullen zijn en wat dit betekent voor het vervolg van de schoolloopbaan in het secundair onderwijs.

Zoals al eerder gesteld kan er via een proeftuin niet afgeweken worden van de regeling van de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen. Een proeftuin is dus geen optie. De procedure waarbij er per leerling moet worden onderzocht of een afwijking noodzakelijk is, dient ervoor om te garanderen dat bij alle leerlingen die in staat zijn de eindtermen te bereiken, deze ook worden bereikt op populatieniveau. De keuze is expliciet gemaakt om niet standaard in een afwijking te voorzien in de taalafdeling Nederlands-VGT.

Het is de doelstelling dat leerlingen de eindtermen VGT behalen in de taalafdeling Nederlands-VGT. De klassenraad moet bij de beoordeling over de toekenning van het getuigschrift in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook de mate waarin de eindtermen VGT en dovencultuur bereikt zijn, meenemen. De mate waarin die eindtermen al dan niet bereikt zijn, kunnen een doorslaggevende rol spelen bij de beoordeling of het getuigschrift al dan niet kan worden toegekend. Daarom is de mogelijkheid ingeschreven om leerlingen te heroriënteren naar de reguliere afdeling. Bij leerlingen waar het niet haalbaar is om die eindtermen VGT te bereiken, is het niet in het belang om die eindtermen bij hen nog te trachten te bereiken. Daarom is de procedure om te heroriënteren noodzakelijk.

Er is er bewust voor gekozen om niet te werken met verschillende getuigschriften basisonderwijs. Ook kinderen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal krijgen het getuigschrift en kunnen het onderwijsloopbaan verderzetten in het secundair onderwijs. Dat een verschillende set van eindtermen leidt tot hetzelfde getuigschrift is ook geen probleem.

De gehele set van eindtermen zijn (ook met de afwijkingen) evenwaardig/gelijkwaardig aan elkaar dus wordt eenzelfde studiebewijs toegekend, Zeker aangezien in de eerste plaats eindtermen worden toegevoegd aan het curriculum. In het secundair onderwijs leiden ook verschillende sets aan doelen tot hetzelfde diploma secundair onderwijs. Ook in het kader van dispenserende maatregelen in het gewoon onderwijs waarbij een leerling vrijgesteld wordt van een aantal doelen van het gemeenschappelijk curriculum en die, waar mogelijk, vervangen worden door gelijkwaardige doelen, zonder dat dit de studiebekrachtiging in het gedrang brengt, is het mogelijk om een getuigschrift basisonderwijs toe te kennen. Verder kunnen kinderen met een IAC-verslag het getuigschrift basisonderwijs krijgen als ze in voldoende mate de doelen uit het leerplan die de eindtermen beogen, bereikt hebben.

2. Advies van de NOOZO (Vlaamse Adviesraad Handicap)

De NOOZO heeft op 14 september 2023 zijn advies uitgebracht over het voorontwerp van decreet. Over het algemeen is de NOOZO zeer positief over het voorontwerp van decreet. Voor de NOOZO is de oprichting van een taalafdeling voor Vlaamse Gebarentaal (VGT) binnen het gewoon onderwijs een belangrijke stap om de Vlaamse gebarentaal en dovencultuur te bevorderen en te integreren in het onderwijssysteem. Het nieuw kader komt tegemoet aan de onderwijsnoden en onderwijsrechten van de dovengemeenschap. De NOOZO uit wel een aantal bezorgdheden en stelt een aantal vragen. In volgende tabel worden de bezorgdheden van de NOOZO samengevat en beantwoord.

Vragen NOOZO	Repliek
--------------	---------

<p>Bezorgdheden over de duurzaamheid van de taalafdeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nood aan meer financiële en materiële middelen, en meer mankracht om (individuele) ondersteuning van leerlingen met een handicap mogelijk te maken in het inclusief onderwijs en nood aan de bevordering van vorming en aanwerving van leraren met een handicap • Geen garantie in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op gelijkwaardige ondersteuning als in het buitengewoon onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • De algemene principes inzake leersteun en ondersteuning van kinderen met een handicap in het gewoon onderwijs, worden niet via dit decreet bepaald, maar via het decreet leersteun. Dit focus van dit voorontwerp van decreet ligt op het mogelijk maken van onderwijs in Vlaamse Gebarentaal in het gewoon onderwijs.
<p>Nood aan een inclusief onderwijsmodel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vraag aan scholen om een concrete visie te ontwikkelen op een inclusief onderwijsmodel bij de uitrol van taalafdelingen. De aandacht voor inclusieve, gemeenschappelijke momenten tussen kinderen, leerkrachten en de hele schoolgemeenschap mag in geen enkel geval ontbreken • De vraag is om in te zetten op duurzame taalafdelingen. Scholen mogen taalafdelingen enkel stopzetten onder concrete voorwaarden en een volledige schoolloopbaan voor leerlingen die ingeschreven zijn in een taalafdeling Nederlands en Vlaamse Gebarentaal te garanderen • Moedig scholen aan om taalafdelingen gelijktijdig op te starten over meerdere leerjaren • Laat scholen vrij om leerlingen in meer dan drie leerlingengroepen in te delen. • Bepaal op welke termijn en op welke wijze eindtermen Vlaamse Gebarentaal en Dovencultuur ontwikkeld moeten worden. • Bevorder samenwerking tussen scholen voor gewoon onderwijs, organisaties met expertise zoals het Vlaamse Gebarentaal Centrum en scholen die een tweetalig aanbod hebben in gebarentaal en gesproken taal. • Gebruik de correcte terminologie in documenten en communicatie wanneer het gaat over dove mensen en hun taal: "doof" of "slechthorend" en "Tolk Vlaamse Gebarentaal -Nederlands" 	<ul style="list-style-type: none"> • Elke school heeft een pedagogische visie en elke school moet een oprichtingsdossier indienen met een omgevingsanalyse en de expertise voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen in het dossier. De school zal dus een visie ontwikkelen. Wat die visie inhoudt, behoort tot de onderwijsvrijheid van de school en kan niet bepaald worden door de overheid. • Het behoort tot de vrijheid van een school om zelf te bepalen welk onderwijsaanbod zij inrichten. Het is onmogelijk om een school vanuit de overheid te verbieden een bepaald aanbod stop te zetten. Wel wordt er gegarandeerd dat een leerling die reeds in de taalafdeling ingeschreven was, recht heeft op een gegarandeerde schoolloopbaan in de school die tot dan de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inrichtte. • Scholen hebben altijd de vrijheid bij de oprichting van nieuwe scholen, structuuronderdelen etc. om geleidelijk op te bouwen. Dit principe wordt ook doorgetrokken voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal • De leerlingengroepen dienen voornamelijk om het omkaderingssysteem te bepalen en te garanderen dat er een minimaal aantal leerkrachten VGT kunnen worden aangesteld (1 in het kleuteronderwijs en drie in het lager). Deze leerlingengroepen zijn niet graadsgebonden (leerlingen in het eerste leerjaar kunnen een leerlingengroep vormen)

	<p>bijvoorbeeld). Op welke wijze er lesgegeven wordt, wordt niet bepaald.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een exacte timing bepalen voor de ontwikkeling van de eindtermen is onmogelijk. Die timing is namelijk afhankelijk van veel verschillende factoren. • Het is de vrije keuze van de school om te kiezen hoe ze samenwerken met externe partners. • De memorie van toelichting wordt aangepast aan de correcte terminologie
<p>Inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal: Zorg ervoor dat horende kinderen bij wie Vlaamse Gebarentaal een rol speelt in het gezin ook toegang hebben tot onderwijs Nederlands – VGT. Garandeer voor deze groep steeds toegang tot een taalafdeling.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schrap de mogelijkheid om bij de beslissing van de klassenraad rekening te houden met de beheersing van Vlaamse Gebarentaal. Gebruik dit enkel voor remediëring, niet om de toegang tot lager onderwijs te ontzeggen. • Werk een referentiepunt uit om het niveau van Vlaamse Gebarentaal te testen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Scholen bepalen zelf of ze willen kunnen weigeren op basis capaciteit in de taalafdeling Nederlands-VGT en bepalen zelf hun capaciteit. Vanuit de overheid kan er niet zomaar bepaald worden dat scholen verplicht een potentieel grote groep leerlingen sowieso moeten inschrijven of zijn capaciteit moet verhogen. Een school heeft daar niet zomaar de infrastructurele middelen voor. • In het decreet was al niet opgenomen dat de klassenraad rekening moet houden met de beheersing van VGT bij de overgang kleuter-lager, maar dit werd louter als optie beschreven in de memorie van toelichting. Deze passage wordt geschrapt in de memorie. De klassenraad bepaalt wel volledig autonoom met wat zij rekening houdt in haar advies over de overgang kleuter-lager. Daar kan de beheersing van VGT een element vanuit maken. • Het basisonderwijs heeft heel lang zonder meetinstrumenten die van de overheid opgelegd zijn gewerkt. De KOALA-test is zeer recent en enkel voor de 5-jarigen in het kleuteronderwijs. Op alle andere niveaus doen de leerkrachten dit zelf. Het is ook de vraag of leerkrachten in de taalafdeling Nederlands-VGT dit nuttig en nodig gaan vinden. Op alle andere niveaus in het basisonderwijs ontwikkelen leerkrachten zelf hun evaluatiemateriaal. Er is een evaluatie van de taalafdeling Nederlands-VGT gepland in 2026-2027. Dit aspect kan eventueel hierin meegenomen worden.

<p>Verhouding taalafdeling tot leersteun: Garandeer continuïteit in bestaande inclusietrajecten en het recht op leersteun binnen een taalafdeling.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De nood aan ondersteuning bij specifieke onderwijsbehoeften hangt niet samen met het bestaan van een taalafdeling. Een taalafdeling dient niet als vervanging van leersteun bij een zorgnood. • Geef ouders en hun kinderen recht op ad hoc samenwerking met een leersteuncentrum met kennis van VGT en Dovencultuur of een specifiek leersteuncentrum type 7. • Bied ook ondersteuning vanuit het leersteunmodel voor leerlingen die kiezen om deeltijds les te volgen binnen de taalafdeling van het gewoon onderwijs als binnen het buitengewoon onderwijs. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dit voorontwerp van decreet heeft niet als uitgangspunt een wijziging aan te brengen aan de bepalingen over leersteun. Daarom wordt er niet ingegaan op opmerkingen die eigenlijk betrekking hebben op het decreet leersteun in het algemeen. Aan het recht op leersteun van leerlingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt niet getornd. • Ook wat betreft les volgen in het gewoon onderwijs vanuit een school voor het buitengewoon onderwijs, of omgekeerd wordt er niets gewijzigd aan de algemene principes die gelden voor alle types
<p>Oprichting en spreiding</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bepaal concrete en haalbare indicatoren bij de opstart van een taalafdeling die een school in staat stelt om voldoende te experimenteren. • Besteed aandacht aan een minimale spreiding van taalafdelingen over het Vlaamse grondgebied. • Waak erover dat niet alleen grote scholen in stedelijke context in aanmerking komen om een taalafdeling op te starten. 	<ul style="list-style-type: none"> • De programmatie en rationalisatienormen worden in het Besluit van de Vlaamse Regering bepaald maar zullen niet zo strikt zijn dat het zeer moeilijk wordt voor scholen om aan de normen te voldoen. • Als overheid is het onmogelijk om scholen te verplichten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op te richten. Dit behoort toe aan de vrijheid van onderwijs.
<p>Ondersteuning voor opstartende scholen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geef de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD), de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) en het Leerpunt een ondersteunende rol bij de opstart en uitrol van taalafdelingen. • Zorg bij de uitrol van het decreet taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal vanuit het agentschap voor een goede communicatie. Voorzie tijdige, transparante en duidelijke communicatie over de meerwaarde en de werking van dit nieuwe tweetalige inclusieve aanbod. • Zorg voor een goede informatiestroom en samenwerking tussen ondersteunende diensten (zoals Leerpunt, PBD, CLB, leersteuncentra) bij het 	<ul style="list-style-type: none"> • Uiteraard is het van belang dat er duidelijk gecommuniceerd wordt over het bestaan en de werking van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Daar zal bij de uitrol op gelet worden. • De pedagogische begeleidingsdiensten zullen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op dezelfde wijze ondersteunen als zij scholen ondersteunen • De kennisagenda van Leerpunt zelf zal de specifieke focus bepalen – in de eerste plaats binnen het basis – en secundair onderwijs. Deze wordt opgesteld o.b.v. een identificatie van noden in het onderwijsveld. Wij kunnen inhoudelijk niet sturen op deze themazetting, het is een onafhankelijke stichting.

<p>toegankelijk en doofvriendelijk informeren van dit inclusiemodel naar scholen, ouders en maatschappij.</p>	
<p>Aandacht voor sensibilisering, ouderparticipatie en dialoog:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorzie ruimte en middelen voor bewustwordingscampagnes en sensibilisering van leerkrachten over het belang van (doofvriendelijke)ouderparticipatie, dialoog en samenwerking. • Betrek ouders van dove leerlingen, de dovengemeenschap en (ouder)organisaties, zoals Doof & Jong, Doof en Gezin, VLOK-CI, ..., bij het onderwijsproces en faciliteer samenwerking. Zij bieden waardevolle inzichten en ondersteuning om de schoolomgeving inclusiever te maken 	<ul style="list-style-type: none"> • Ouderbetrokkenheid wordt decretaal geregeld. Zo is de schoolraad decretaal verplicht en moet er een ouderraad worden opgericht als er op zijn minst 10% van de ouders erom vraagt. We gaan ervan uit dat scholen die beslissen een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook zullen stilstaan bij doofvriendelijke ouderparticipatie en daar zelf vorm aan zullen geven. Scholen zijn daarbij vrij om te bepalen wie ze als externe organisatie daarbij betrekken.
<p>Toegankelijkheid van onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stel middelen ter beschikking voor toegankelijke en doofvriendelijke aanpassingen aan schoolgebouwen en klaslokalen. • Maak technologische hulpmiddelen en ondersteuning beschikbaar om ervoor te zorgen dat dove en slechthorende leerlingen dezelfde kansen hebben als hun horende leeftijdsgenoten. • Zorg voor inclusieve leermiddelen en maak leeractiviteiten toegankelijk voor dove leerlingen. Stel hiervoor visuele materialen en gebarenvideo's beschikbaar, naast geschreven tekst en mondelinge instructies of werk met een schrijftolk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt 316,5 euro bijkomend werkingsbudget per leerling toegekend om aan deze noden te voldoen. De wijze waarop dit budget besteed wordt, is uiteraard de keuze van het schoolbestuur. • Er blijft een beperkter recht op tolkondersteuning gelden. • De mogelijkheid om beroep te doen op SOL-ondersteuning blijft bestaan.
<p>Personeel en kwaliteit van onderwijs in Vlaamse Gebarentaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stel voorwaarden op voor leerkrachten om tweetalig onderwijs aan te bieden. Bepaal een evaluatiemethode voor de taalvaardigheid op vlak van Vlaamse Gebarentaal. Koppel die voorwaarden aan de uitbouw van een toegankelijke lerarenopleiding (in Vlaamse Gebarentaal) voor dove en slechthorende personen. • Laat in een transitiefase personen met een bepaalde deskundigheid en/of elders verworven competenties (EVC) in aanmerking 	<ul style="list-style-type: none"> • De uitgangspositie is dat leerkrachten in de tweetalige afdeling aan dezelfde voorwaarden en kwaliteitseisen moeten voldoen als andere leerkrachten in het basisonderwijs. Zij moeten dus evenzeer een lerarenopleiding genoten hebben om op termijn vastbenoemd te kunnen worden. Daarenboven moeten de leerkrachten van de tweetalige afdeling ook nog een bewijs van kennis van de Vlaamse gebarentaal kunnen voorleggen. • Het bewijs van kennis van de Vlaamse Gebarentaal kan o.a.

<p>komen voor de functie leerkracht Vlaamse Gebarentaal – Nederlands.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat de bijkomende werkmiddelen toereikend zijn om coördinerende en ondersteunende taken in te vullen om inclusief onderwijs mogelijk te maken. • Voorzie bij de uitrol van het decreet dat scholen over voldoende tijd beschikken om tweetalig onderwijspersoneel aan te werven. <p>Bevorder het professionaliseringsbeleid in scholen met een taalafdeling op het vlak van de implementatie van Vlaamse Gebarentaal en kennis van dovenscultuur binnen de ganse schoolgemeenschap.</p>	<p>aangetoond worden op basis van een verklaring die wordt uitgereikt door het Vlaams Gebarentaal Centrum. Op die manier komen we tegemoet aan leerkrachten die geen specifiek diploma VGT hebben verworven.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meer en betere professionalisering alsook een inbedding van VGT in de lerarenopleiding kan niet met het oog op 1 september 2024, gerealiseerd worden. Dit neemt niet weg dat we met de opmerkingen en aanbevelingen moeten rekening houden bij het uitbouwen van een langetermijnvisie op de taalafdeling. We zullen dan ook verder bekijken welke stappen op middellange en lange termijn gezet moeten worden. De beleidsaanbevelingen uit de onderzoeksopdracht 'Tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse gebarentaal' kunnen hierbij een mogelijke leidraad zijn.
<p>Budgettaire en monitoring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monitor de financiering van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op een juiste manier. Zowel lestijden als werkmiddelen moeten via een open enveloppe financiering geregeld worden. Werkmiddelen en lestijden moeten afgestemd zijn op de noden van de leerlingen. • Zorg dat tolkondersteuning mogelijk blijft bij de organisatie van een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. • Laat kinderen die thuis een andere gebarentaal dan de Vlaamse Gebarentaal aantikken op het leerlingenkenmerk c. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is in een evaluatie voorzien waarbij er bijzondere aandacht besteed zal worden aan de omkadering van de taalafdeling. • Tolkuren zullen mogelijk blijven binnen de taalafdeling, maar zullen beperkter zijn dan in het gewoon onderwijs. • De bepaling over SES-kenmerken wordt geschrapt.

3. Advies van de GBA

De Gegevensbeschermingsautoriteit heeft op zijn zitting van 8 september 2023 beslist om te verwijzen naar zijn standaardadvies nr. 65/2023 van 24 maart 2023. Het voorontwerp van decreet behoeft geen aanpassingen door dit advies.

4. Advies van de Vlaamse Toezichtscommissie

De Vlaamse Toezichtscommissie (VTC) heeft op 12 september zijn advies nr. 2023/111 uitgebracht over dit voorontwerp van decreet. De VTC stelt dat de rechtvaardigingsgrond voor het verwerken van de gegevens niet is opgenomen in memorie of decreet. De verwerking is noodzakelijk om een taak van algemeen belang te vervullen (artikel 6, lid 1, d) AVG). Zo moet een school namelijk voorrang

kunnen geven aan dove en slechthorende leerlingen bij de inschrijvingen en is een attest nodig als de school een inschatting moet maken of bepaalde eindtermen al dan niet haalbaar zijn. Verder is er ook uitdrukkelijk voor gekozen dat het medisch attest niet wordt bezorgd aan AGODI, juist om de vertrouwelijkheid van het attest te vrijwaren.

De VTC wijst ook op de noodzaak aan een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling. Die noodzaak kan er niet zijn voor de toevoeging van het medisch attest dat een school moet opvragen. Een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling is immers enkel noodzakelijk als er op systematische wijze persoonsgegevens worden uitgewisseld. Welnu het medisch attest wordt niet doorgegeven aan AGODI, die mogelijkheid is niet voorzien, laat staan dat het automatisch zou gebeuren.

Verder is in het inschrijvingsrecht, de uitvoering van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling opgenomen in de standaarddossiers. Daar is opgenomen dat de initiatiefnemer de Algemene Verordening Gegevensveiligheid (AVG of GDPR) respecteert en voorafgaand aan de aanmeldingsprocedure een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB of DPIA) uitvoert.

De VTC stelt zich vragen bij het opvragen van de nationaliteit bij de inschrijvingen. Dit decreet wijzigt niets aan de bestaande situatie waarbij de nationaliteit wordt opgevraagd. Er worden met dit decreet geen bijkomende gegevensstromen gecreëerd m.b.t. de nationaliteit. Op de opmerking wordt dus niet ingegaan.

Het garanderen van de transparantie en de nodige maatregelen voor de juistheid van de gegevens zijn verplichtingen die de AVG reeds oplegt aan de verwerkingsverantwoordelijke (art. 24 AVG). Deze verplichting wordt hier niet nogmaals decretaal bijkomend opgenomen. Binnen het inschrijvingsrecht in het bijzonder zijn hier in het standaarddossier bepalingen over opgenomen. Het standaarddossier voor een aanmeldingsprocedure bevat hiervoor de nodige vereisten. Dit standaarddossier is geregeld in artikel 31 en 32 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 2022 over het inschrijvingsrecht in het basisonderwijs en het secundair onderwijs.

Het besluit bepaalt onder andere dat het standaarddossier "de controle op onvolledige dossiers, gebruikersfouten, dubbele aanmeldingen, de correcte toekenning van het recht op inschrijving;" opneemt. Het medisch attest wordt opgevraagd in het kader van de inschrijvingen.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit voorontwerp van decreet regelt een gemeenschapsbevoegdheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 2

In punt 1 wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen bij de definitie van herstructurering.

In punt 2° wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen bij de definitie van programmatienorm.

In punt 3° wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen bij de definitie van rationalisatienorm.

In punt 4° wordt de definitie van "taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal" ingevoegd. Volgens de definitie is de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een afdeling binnen een school voor het gewoon onderwijs waar er les wordt gegeven in Vlaamse Gebarentaal en Nederlands.

Artikel 3

De taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs ingericht. De school krijgt wel de tijd om op te bouwen. Een schoolbestuur kan ervoor kiezen om leerjaar per leerjaar op te richten en om het lager onderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal pas in te richten nadat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal volledig is ingericht in het kleuteronderwijs. De school kan er dus voor kiezen om pas alle leerjaren na negen jaar inrichten.

Als een school geen inschrijvingen heeft in bijvoorbeeld het kleuteronderwijs, maar waar het wel mogelijk is om in te schrijven, voldoet de school aan de voorwaarde van het organiseren van de taalafdeling in dat niveau, bijvoorbeeld het kleuteronderwijs.

Artikel 4

Artikel 11 wordt opnieuw ingevoegd in het decreet basisonderwijs. Dit artikel bepaalt wat het algemene doel is van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Het doel is met name het creëren van een lesaanbod Nederlands-Vlaamse Gebarentaal binnen het gewoon onderwijs voor dove of slechthorende kinderen en voor ander kinderen die in dit aanbod geïnteresseerd zijn, bijvoorbeeld horende kinderen van dove ouders. Verder wordt er duidelijk bepaald dat de taalafdeling moet geëvalueerd worden. In de analyse en beoordeling van de haalbaarheid, de eindtermen, financiële impact van de omkadering en werkingsmiddelen wordt minstens ook een vergelijking gemaakt met de financiering van andere onderwijsvormen zoals buitengewoon onderwijs type 7.

Voor de evaluatie van de eindtermen moet er bijzondere aandacht besteed worden aan het bereiken van de eindtermen Nederlands-Spreken en Nederlands-Luisteren bij de horenden en bij de dove en slechthorende kinderen die deze eindtermen kunnen bereiken. Een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mag geen invloed hebben op het bereiken van deze eindtermen.

Artikel 5

Dit artikel schrijft in artikel 11 quater van het decreet basisonderwijs een uitzondering in voor het afnemen van de taalscreening voor leerlingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het gewoon onderwijs die doof of slechthorend zijn. Bij hen zijn leraren niet verplicht om de taalscreening Nederlands af te nemen. Zij moeten dus ook geen taalintegratietraject volgen. Scholen kunnen er uiteraard wel voor kiezen om de taalscreening af te nemen bij dove of slechthorende kinderen, als ze dit opportuun achten.

Artikel 6

Dit artikel past de toelatingsvoorwaarden tot het lager onderwijs aan. Elke leerling krijgt bij de overgang tot het lager onderwijs een advies over de beheersing van

het Nederlands. Bij kinderen die onvoldoende aanwezig waren om rechtstreeks toegelaten te worden tot het lager onderwijs, moeten de klassenraad kleuteronderwijs bij hun advies en de klassenraad lager onderwijs bij hun beslissing ook de beheersing van het Nederlands meenemen. Die verplichting om de beheersing van het Nederlands mee te nemen wordt geschrapt voor kinderen die doof of slechthorend zijn.

Voor de rest verandert er niets. Voor kinderen die onvoldoende aanwezig waren in het kleuteronderwijs om rechtstreeks toegelaten te worden tot het lager onderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is er nog steeds ofwel een gunstig advies van de klassenraad kleuteronderwijs nodig of een gunstige beslissing van de klassenraad lager onderwijs nodig. Er hoeft alleen niet verplicht rekening te worden gehouden met de beheersing van het Nederlands.

Artikel 7

Artikel 14/0 van het decreet basisonderwijs regelt de vervroegde instap in het lager onderwijs en stelt dat de regels opgenomen in artikel 13/1 wat betreft de toelatingsvoorwaarden tot het lager onderwijs voor leerlingen die 6 jaar worden voor 1 januari van het lopende schooljaar en die minder dan 290 halve dagen aanwezig waren van toepassing zijn op de vervroegde instappers. Dat principe geldt ook voor de taalafdeling, maar de verwijzing naar paragraaf 4/1 van artikel 13/1 moet worden opgenomen in artikel 14/0. Ook voor de vervroegde instappers in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal geldt voor dove en slechthorende leerlingen namelijk dat er geen rekening moet worden gehouden met de beheersing van het Nederlands.

Artikel 8

Dit artikel voegt een nieuwe onderafdeling in die luidt als volgt: "D/1 Bijzondere regeling betreffende de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal."

Artikel 9

Er zijn bijkomende eindtermen VGT en dovencultuur voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Het is dus in theorie mogelijk dat een leerling alle eindtermen van het eentalig programma kan behalen, maar niet de eindtermen Vlaamse-Gebarentaal. Dat kind moet uiteraard zijn getuigschrift basisonderwijs kunnen verkrijgen. Daarom wordt de mogelijkheid voorzien dat de klassenraad bij die leerlingen waarbij het niet haalbaar is om de eindtermen Vlaamse Gebarentaal te bereiken de inschrijving omzet naar een inschrijving in die school maar in het eentalig aanbod.

Artikel 10

Er wordt bepaald dat in het schoolreglement (artikel 37 decreet basisonderwijs) een bepaling moet worden opgenomen waarin de mogelijkheid en de procedure zoals bepaald in artikel 17 van het decreet basisonderwijs om een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal om te zetten in een inschrijving buiten de taalafdeling staat beschreven.

Artikel 11

Dit artikel bepaalt dat bij de inschrijving een school ook aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap moet doorgeven of de leerling is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Paragraaf 5 bepaalt dat de school ook moet opvragen of de leerling doof of slechthorend is. Dit is noodzakelijk om vast te stellen of de leerling recht heeft op een inschrijving bij voorrang en of een leerling recht heeft op een afwijking van de eindtermen. Het bewijs van doof of slechthorend zijn, wordt geleverd via medisch attest of met andere document bepaald door de Vlaamse Regering. Een voorbeeld van een ander document zou een verslag van een audioloog kunnen zijn. De school

is verwerkingsverantwoordelijke en bewaart het attest tot een jaar nadat de leerling ingeschreven was in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 12

Dit artikel bepaalt in punt 1° dat een leerling een gegarandeerde schoolloopbaan heeft als de leerling moet veranderen van een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal naar een inschrijving binnen de school maar buiten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er bepaald dat leerlingen die al schoollopen in de school waar een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt opgericht, kunnen overstappen naar de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voor het eerste schooljaar dat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt ingericht in het leerjaar dat de leerling les zal volgen. Als een school bijvoorbeeld opstart met de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en beslist om geleidelijk aan op te bouwen in het eerste kleuter en eerste leerjaar, dan kunnen de ouders van een leerling beslissen dat in de derde kleuter in het volgend schooljaar in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Als de overstap naar de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mogelijk is in het eerste schooljaar dat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt opgericht in die school, dan meldt het school aan de ouders van de leerlingen die kunnen overstappen dat de school een oprichtingsdossier heeft ingediend. De ouders kunnen vanaf de melding tot aan de start van de inschrijvingen of de aanmeldingen van de voorrangsgroepen de beslissing nemen om in het volgend schooljaar over te stappen. Als de Vlaamse Regering beslist om het oprichtingsdossier niet goed te keuren, dan is de voormelde beslissing van de ouders zonder gevolg en blijft de leerling ingeschreven in (de 'eentalige afdeling' van) die school.

Deze toevoeging gebeurt naar aanleiding van het advies van de VLOR.

Artikel 13

In punt 1° en in punt 2° wordt er bepaald dat scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inrichten apart moeten bepalen of ze voor die afdeling wil kunnen weigeren op basis van capaciteit.

In punt 3° wordt de verwijzing naar de voorrangsgroep voor de doven en slechthorenden in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd.

In punt 4° wordt bepaald dat scholen gelegen in het LOP Antwerpen en het LOP Gent die de taalafdeling Nederlands -Vlaamse Gebarentaal inrichten, niet verplicht zijn om voor de inschrijvingen in die taalafdeling gezamenlijk aan te melden met de andere scholen gelegen binnen het LOP. De reden hiervoor is om verwarring te voorkomen. Als een school twee keer in hetzelfde systeem zit, één keer met zijn eentalig aanbod en één keer met de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, kan het verwarrend zijn bij de aanmeldingen.

Artikel 14

Dit artikel neemt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op in de lijst met niveaus waarvoor de ventielprocedure kan worden toegepast.

Artikel 15

In dit artikel wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd aan de lijst van niveaus die opgesomd zijn in de definitie van aanmelden (punt 1°) en wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningswijze in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd (punt 2°).

Artikel 16

Dit artikel past een opsomming aan met een verwijzing naar artikel 37/12 waar de lijst met niveaus (school, vestigingsplaats, taalafdeling, eventueel per leerjaar of per geboortjaar) waarvoor moet worden beslist of er al dan niet geweigerd wordt op basis van capaciteit is opgenomen (punt 1°) en voegt een verwijzing naar de voorrangsgroepen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toe (punt 2°).

Artikel 17

In punt 1° wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningscriteria toegevoegd binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er afgeweken van het principe dat in LOP-gebied en in gemeenten scholen die moeten weigeren op basis van capaciteit gezamenlijk moeten aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Scholen kunnen dus voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een aparte aanmeldingsprocedure organiseren. Als de aanmeldingsprocedure apart wordt georganiseerd voor de aanmeldingen en inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is er geen goedkeuring over de aanmeldingsprocedure van het LOP vereist. Voor het eentalig aanbod Nederlands moeten ze wel nog meedoen met de gezamenlijke aanmeldingsprocedure en is goedkeuring van het LOP vereist.

Artikel 18

In punt 1° wordt ingeschreven dat er apart capaciteit moet worden bepaald voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Verder wordt er een technische correctie doorgevoerd naar aanleiding van de wijzigingen opgenomen in het decreet over het onderwijs XXXIII van 7 juli 2023.

In punt 2° wordt een verwijzing naar de voorrangsgroep in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen.

In punt 3° wordt er bepaald dat scholen altijd capaciteit kunnen verhogen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 19

Met dit artikel wordt een verwijzing naar de voorrangsgroep van de taalafdeling toegevoegd.

Artikel 20

Met dit artikel wordt de voorrangsgroep voor de dove en slechthorende kinderen voor de taalafdeling ingevoegd. Omwille van de duidelijkheid en de rechtszekerheid wordt er een apart artikel ingevoegd voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De voorrangsgroep van de doven en slechthorenden wordt gelijktijdig toegepast met de voorrang van de kinderen van personeel en dus na de voorrang van de broers en zussen. Deze voorrangsgroep wordt ingevoerd omdat doven en slechthorenden de eerste en voornaamste doelgroep zijn van deze taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Zij hebben ook het meest nood aan het leren van Vlaamse Gebarentaal.

De voorrangsgroep van de kinderen die doof of slechthorend zijn wordt op gelijke voet gezet met de categorie van kinderen van personeel. De reden hiervoor is dat de categorie van kinderen van personeel al bij al weinig voorkomt. Daarnaast indien er toch zou worden geweigerd op basis van capaciteit binnen de groep van de kinderen van personeel en van de kinderen die doof of slechthorend zijn, dan

worden gewoon de ordeningscriteria toegepast zoals die van toepassing zijn op de overige kinderen.

Artikel 21

Met dit artikel wordt de wijze van ordening voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bepaald, zowel als er bij het aanmelden gewerkt wordt met een aparte inschrijvingsperiode voor de voorrangsgroepen als wanneer de voorrangsgroepen mee worden genomen met de aanmeldingen. Er wordt gewerkt met een apart artikel om meer rechtszekerheid te bieden. Er is met name geen voorrang voor de ondervertegenwoordigde groep en wel een absolute voorrang voor de dove en slechthorende kinderen. Deze voorrangsgroep staat op gelijke hoogte met de voorrangsgroep van de kinderen van personeel. De ordeningscriteria zijn wel dezelfde.

Artikel 22

Dit artikel bepaalt dat de voorrangsgroep van de ondervertegenwoordigde groep niet kan worden toegepast in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 23

Dit artikel voegt een verwijzing naar de voorrangsgroepen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toe.

Artikel 24

Dit artikel bepaalt dat bij de inschrijving een school ook aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap moet doorgeven of de leerling is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Paragraaf 5 bepaalt dat de school ook moet opvragen of de leerling doof of slechthorend is. Dit is noodzakelijk om vast te stellen of de leerling recht heeft op een inschrijving bij voorrang en of een leerling recht heeft op een afwijking van de eindtermen. Het bewijs van doof of slechthorend zijn, wordt geleverd via medisch attest of met andere document bepaald door de Vlaamse Regering. Een voorbeeld van een ander document zou een verslag van een audioloog kunnen zijn. De school is verwerkingsverantwoordelijke en bewaart het attest tot een jaar nadat de leerling ingeschreven was in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 25

Dit artikel bepaalt in punt 1° dat een leerling een gegarandeerde schoolloopbaan heeft als de leerling moet veranderen van een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal naar een inschrijving binnen de school maar buiten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er bepaald dat leerlingen die al schoollopen in de school waar een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt opgericht, kunnen overstappen naar de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voor het eerste schooljaar dat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt ingericht in het leerjaar dat de leerling les zal volgen. Als een school bijvoorbeeld opstart met de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en beslist om geleidelijk aan op te bouwen in het eerste kleuter en eerste leerjaar, dan kunnen de ouders van een leerling beslissen dat in het derde kleuter in het volgend schooljaar in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Als de overstap naar de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mogelijk is in het eerste schooljaar dat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt opgericht in die school, dan meldt het school aan de ouders van de leerlingen die kunnen overstappen dat de school een oprichtingsdossier heeft ingediend. De ouders kunnen vanaf de melding tot aan de start van de inschrijvingen of de aanmeldingen van de voorrangsgroepen de beslissing nemen om in het volgend

schooljaar over te stappen. Als de Vlaamse Regering beslist om het oprichtingsdossier niet goed te keuren, dan is de voormelde beslissing van de ouders zonder gevolg en blijft de leerling ingeschreven in (de 'eentalige afdeling' van) die school.

Deze toevoeging gebeurt naar aanleiding van het advies van de VLOR.

Artikel 26

Dit artikel bepaalt dat schoolbesturen met een school of vestigingsplaats gelegen in Brussel Hoofdstad niet verplicht zijn om de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te laten voorafgaan door een aanmeldingsprocedure en dat ze voor inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal niet verplicht zijn om in te stappen in de gezamenlijke aanmeldingsprocedure.

Als een schoolbestuur beslist om niet te weigeren op basis van capaciteit in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, dan zijn de bepalingen die de organisatie van de inschrijvingen in niet-aanmeldende scholen buiten Brussel-Hoofdstad van toepassing op de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in een school of vestigingsplaats in Brussel-Hoofdstad.

Als een schoolbestuur beslist om wel te weigeren op basis van capaciteit dan worden de inschrijvingen georganiseerd via een aanmeldingsprocedure.

Artikel 27

In dit artikel wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd aan de lijst van niveaus die opgesomd zijn in de definitie van aanmelden (punt 1°) en wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningswijze in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd (punt 2°).

Artikel 28

In punt 1° wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in de lijst met niveaus waarvoor een schoolbestuur moet melden of ze al dan niet wil weigeren op niveau van de voorrangsgroepen van broers en zussen, kinderen van personeel en kinderen die doof of slechthorend zijn voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er bepaald dat voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een schoolbestuur moet melden of ze de inschrijvingen laat organiseren via een aanmeldingsprocedure.

Artikel 29

In punt 1° wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningscriteria toegevoegd binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er afgeweken van het principe dat in LOP-gebied en in gemeenten scholen die moeten weigeren op basis van capaciteit gezamenlijk moeten aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Scholen kunnen dus voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een aparte aanmeldingsprocedure organiseren. Als de aanmeldingsprocedure apart wordt georganiseerd voor de aanmeldingen en inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is er geen goedkeuring over de aanmeldingsprocedure van het LOP vereist. Voor het eentalig aanbod Nederlands moeten ze wel nog meedoen met de gezamenlijke aanmeldingsprocedure en is goedkeuring van het LOP vereist.

Artikel 30

In punt 1° wordt er bepaald op welke niveaus een schoolbestuur verplicht capaciteit moet bepalen. De taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt hieraan toegevoegd. Verder is er nog steeds opgenomen dat die capaciteit eventueel op niveau van het leerjaar of geboortjaar kan bepaald worden. Verder wordt er een technische correctie doorgevoerd naar aanleiding van de wijzigingen opgenomen in het decreet over het onderwijs XXXIII van 7 juli 2023.

In punt 2° wordt de verwijzing naar de voorrangsgroepen aangepast.

In punt 3° wordt er bepaald dat scholen altijd capaciteit kunnen verhogen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 31

Met dit artikel wordt de voorrangsgroep voor de dove en slechthorende kinderen voor de taalafdeling ingevoegd. Omwille van de duidelijkheid en de rechtszekerheid wordt er een apart artikel ingevoegd voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De voorrangsgroep van de doven en slechthorenden wordt gelijktijdig toegepast met de voorrang van de kinderen van personeel en dus na de voorrang van de broers en zussen. Deze voorrangsgroep wordt ingevoerd omdat doven en slechthorenden de eerste en voornaamste doelgroep zijn van deze taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Zij hebben ook het meest nood aan het leren van Vlaamse Gebarentaal.

De voorrangsgroep van de kinderen die doof of slechthorend zijn wordt op gelijke voet gezet met de categorie van kinderen van personeel. De reden hiervoor is dat de categorie van kinderen van personeel al bij al weinig voorkomt. Daarnaast indien er toch zou worden geweigerd op basis van capaciteit binnen de groep van de kinderen van personeel en van de kinderen die doof of slechthorend zijn, dan worden gewoon de ordeningscriteria toegepast zoals die van toepassing zijn op de overige kinderen.

Artikel 32

Dit artikel bepaalt dat er geen voorrang wordt gegeven aan kinderen waarvan een van de ouders het Nederlands machtig is voor inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 33

Met dit artikel wordt de wijze van ordening voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bepaald, zowel als er bij het aanmelden gewerkt wordt met een aparte inschrijvingsperiode voor de voorrangsgroepen als wanneer de voorrangsgroepen mee worden genomen met de aanmeldingen. Er wordt gewerkt met een apart artikel om meer rechtszekerheid te bieden. Er is met name geen voorrang voor de ondervertegenwoordigde groep en wel een absolute voorrang voor de dove en slechthorende kinderen. Deze voorrangsgroep staat op gelijke hoogte met de voorrangsgroep van de kinderen van personeel. De ordeningscriteria zijn wel dezelfde.

Artikel 34

Dit artikel bepaalt dat de voorrangsgroep van de ondervertegenwoordigde groep niet kan worden toegepast in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 35

Er wordt een verwijzing naar de voorrangsgroep binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd

Artikelen 36 en 37

Deze artikelen voegen de leergebieden 'Vlaamse gebarentaal' en 'dovencultuur' toe in het kleuteronderwijs en het lager onderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 38

Dit artikel bepaalt dat in scholen waar ook de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt ingericht aan leerlingen die niet in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zijn ingeschreven, al facultatief vanaf het kleuteronderwijs Vlaamse Gebarentaal kan worden aangeboden.

Er is een uitzondering voor de scholen gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad of in de randgemeenten of in de taalgrensgemeenten. Daar geldt voor de eentalige klassen dat het tweede taalonderricht Frans is. Binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is na Vlaamse Gebarentaal en Nederlands dan de tweede taal in Brussel-Hoofdstad, de randgemeenten en de taalgrensgemeenten, het Frans. Wel kunnen die scholen met een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal buiten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal waar het leergebied Frans al wordt aangeboden, ook Vlaamse Gebarentaal aanbieden.

Artikel 39

Er wordt een paragraaf 6 ingevoegd die bepaalt voor welke ontwikkelingsdoelen een klassenraad kan beslissen dat ze niet moeten worden nagestreefd bij kinderen in het kleuteronderwijs die doof of slechthorend zijn. Het is de klassenraad die na instemming de ouders bepaalt welke onderwijsdoelen niet moeten worden nagestreefd. De lijst met onderwijsdoelen waarvoor beslist kan worden dat ze niet moeten worden nagestreefd is opgenomen in bijlage 5 die wordt opgenomen met dit decreet.

Het is niet mogelijk om aparte ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te bepalen. De ontwikkelingsdoelen type 7 zijn bepaald voor het volledige basisonderwijs en niet specifiek voor het kleuteronderwijs. Die ontwikkelingsdoelen hebben dus bijvoorbeeld betrekking op onderscheiden van zinsneden, syntaxis en morfologie etc. Scholen kunnen uiteraard wel zelf eigen ontwikkelingsdoelen bepalen.

Er wordt een paragraaf 7 ingevoegd die bepaalt dat, in afwachting van de ontwikkeling van nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen, voor leerlingen die doof of slechthorend zijn, afwijkingen mogelijk zijn op de bepaalde eindtermen. De eindtermen waar een afwijking op mogelijk is, zijn opgenomen in bijlage 5 die wordt opgenomen met dit decreet.

Voor de horende kinderen en voor de dove en slechthorende kinderen die wel eindtermen als Nederlands Luisteren en Spreken kunnen bereiken, blijven al de eindtermen dus te bereiken op populatieniveau. Gezien het belang van het Nederlands moeten deze kinderen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal even goed Nederlands Spreken en Luisteren kunnen beheersen als kinderen die niet ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-VGT. De eindtermen als Nederlands Spreken en Luisteren, zijn dus ook in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zeer belangrijk.

De afwijkingsmogelijkheid van bepaalde eindtermen verschilt van de mogelijkheid om dispenserende maatregelen te nemen. Een school kan als dispenserende maatregel beslissen om doelen toe te voegen en een leerling vrij te stellen van doelen van het gemeenschappelijk curriculum maar moet die doelen, waar mogelijk, vervangen door gelijkwaardige doelen, in die mate dat ofwel de doelen voor de studiebekrachtiging in functie van de finaliteit voor het onderwijsniveau ofwel de doelen voor het doorstromen naar het beoogde vervolgonderwijs, nog in voldoende mate kunnen bereikt worden.

De afwijkingsmogelijkheid die hier voorzien is, vereist niet dat er gelijkwaardige doelen bepaald worden. Het niet behalen van die eindtermen waarvan is afgeweken heeft bijgevolg dan ook geen invloed op de studiebekrachtiging van de leerling.

Het is de klassenraad die na instemming van de ouders bepaalt welke eindtermen niet haalbaar zijn en waarvoor er dus een afwijking voorzien wordt. De directie legt de beslissing vast in een afsprakenkader. Dit afsprakenkader wordt bewaard tot een schooljaar nadat de leerling is ingeschreven in de school. De school is verwerkingsverantwoordelijke.

Scholen en leraren kunnen altijd de eindtermen waarvoor een afwijking gegeven is, opnemen als een ontwikkelingsdoel. Dit betekent dat scholen en leraren er altijd voor kunnen kiezen om bijvoorbeeld de kennis van het Nederlands zoveel als mogelijk na te streven bij de kinderen die ingeschreven zijn in de taalafdeling en die doof of slechthorend zijn.

In paragraaf 8 wordt bepaald dat in afwachting van de ontwikkeling van nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen, een aantal ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs het statuut van eindterm krijgen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De ontwikkelingsdoelen die als eindterm worden opgenomen, zijn de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs type 7 met betrekking tot Communicatie en taal: Vlaamse Gebarentaal en de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs type 7 met betrekking tot Wereldoriëntatie: Dovencultuur, vermeld in bijlage 1 van het Besluit van de Vlaamse regering van 31 januari 2003 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 7.

Er zijn een aantal ontwikkelingsdoelen van Communicatie en taal: Vlaamse Gebarentaal en Wereldoriëntatie: Dovencultuur die geen eindterm of ontwikkelingsdoel zijn. De reden hiervoor is dat bijvoorbeeld in geval van signwriting niet relevant zijn omdat schrijven in het Nederlands gebeurt of omdat ze niet meer up to date zijn. Voor het buitengewoon onderwijs type 7 is dit minder een probleem omdat deze ontwikkelingsdoelen enkel ontwikkelingsdoelen zijn en dus niet te bereiken. Bij eindtermen is dit verhaal echter anders en daarom wordt hier bepaald dat ze geen eindterm of ontwikkelingsdoel zijn.

Artikel 40

Dit artikel bepaalt dat elke school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inricht, ook optreedt als examenschool voor leerlingen die doof of slechthorend zijn en die hun getuigschrift basisonderwijs wensen te behalen. Voor deze kinderen kan de examencommissie ook afwijkende eindtermen voorzien. Voor deze leerlingen zijn de ontwikkelingsdoelen type 7 van toepassing als de eindtermen net zoals voor leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 41

Dit artikel bepaalt dat een schoolbestuur de financiering voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal kan verliezen indien er niet meer voldaan wordt aan de programmatie- en rationalisatienormen.

Artikel 42

Dit artikel bepaalt dat de teldag voor het bijkomend werkingsbudget de eerste schooldag van oktober van het lopende schooljaar is voor de eerste drie bestaansjaren van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikelen 43 en 44

Er wordt een bijkomend werkingsbudget toegekend aan de school voor leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Dit bijkomend werkingsbudget bedraagt 316,5 euro per leerling ingeschreven in de taalafdeling.

Dit bedrag is de helft van het verschil tussen het werkingsbudget dat per leerling toegekend wordt aan leerlingen in het gewoon basisonderwijs en leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs type 7. Er wordt gekozen voor dit bedrag aangezien het de verwachting is dat de leerlingen die instromen in dit aanbod deels uit het buitengewoon onderwijs komen en deels al zijn ingeschreven in het gewoon onderwijs.

Artikel 45

Dit artikel past de titel van onderafdeling 2bis aan en neemt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mee op in de opsomming.

Artikelen 46 en 47

Er wordt een extra onderafdeling E toegevoegd over het oprichten van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Deze afdeling bestaat uit één artikel 113.

Artikel 113 voorziet dat een school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wil oprichten aan bepaalde voorwaarden moet voldoen. De school moet aan de programmatienormen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voldoen. De school moet voldoen aan de programmatienormen op de eerste schooldag van oktober van het eerste schooljaar na goedkeuring door de Vlaamse Regering of in geval van uitstel op de eerste schooldag van het daaropvolgende schooljaar.

Het schoolbestuur moet ook een oprichtingsdossier indienen dat aan volgende kwaliteitsvoorwaarden moet voldoen:

- Overleg met de schoolraad of onderhandeling in het lokaal comité
- Omgevingsanalyse die de leefbaarheid van het programmatievoorstel evalueert
- De vereiste infrastructuur moet aanwezig zijn
- De reeds bestaande expertise moet in het dossier worden weergegeven

De Vlaamse Regering kan bijkomende voorwaarden vastleggen.

Het oprichtingsdossier moet uiterlijk 30 november van het voorafgaande schooljaar aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap worden ingediend. Dit oprichtingsdossier wordt ook aan de Vlaamse Onderwijsraad en de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal bezorgd.

Een school die een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wil oprichten in het schooljaar 2024-2025 kan een oprichtingsdossier indienen tot en met 1 april 2024.

De regering neemt de beslissing over de oprichting na advies van de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Onderwijsraad, de onderwijsinspectie en de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal.

In paragraaf 4 wordt er voorzien dat scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal al hebben ingericht, maar vervolgens maximaal twee opeenvolgende jaren de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal niet hebben ingericht opnieuw de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal kunnen

inrichten zonder dat hiervoor opnieuw een oprichtingsdossier moet worden ingediend en goedkeuring moet verkregen worden van de Vlaamse Regering.

Artikel 48

Dit artikel neemt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mee op in de lijst van scholen, vestigingsplaatsen, types en niveaus die gesubsidieerd kunnen blijven. Ook al wordt niet meer voldaan aan de rationalisatienorm.

Artikel 49

Er wordt voorzien dat er rationalisatienormen worden opgenomen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 50

Er worden aanvullende lestijden toegekend voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikelen 51 en 52

Er wordt een nieuwe sectie toegevoegd over aanvullende lestijden voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In de sectie, ingevoegd met het vorig artikel, wordt een artikel 139vicies ingevoegd. In paragraaf 1 van dit artikel wordt bepaald dat er aanvullende lestijden worden toegekend voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In paragraaf 2 wordt de berekening opgenomen voor de toekenning van aanvullende lestijden in het kleuteronderwijs. Er worden $26 - (1,3 * L)$ lestijden toegekend. De berekening kan er niet toe leiden dat er een negatief aantal aanvullende lestijden wordt toegekend.

Er wordt bepaald dat als er geen enkele kleuter is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal er geen aanvullende lestijden worden toegekend voor het kleuteronderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De lestijden worden als volgt afgerond: als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier, wordt er afgerond naar het hogere geheel getal. Als het eerste cijfer na de komma kleiner is dan of gelijk is aan vier, wordt er afgerond naar het lagere geheel getal.

In paragraaf 3 wordt voorzien dat voor de leerlingen ingeschreven in het lager onderwijs in het tweetalig opleidingsaanbod Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, de scholen die leerlingen indelen in drie verschillende leerlingengroepen. De lestijden worden berekend als $26 - (1,3 * L)$, waarbij L het aantal leerlingen is die ingedeeld zijn in die leerlingengroep. De berekening kan er niet toe leiden dat er een negatief aantal aanvullende lestijden wordt toegekend.

Er wordt bepaald dat als er geen enkele kleuter is ingedeeld in een leerlingengroep er geen aanvullende lestijden worden toegekend voor die leerlingengroep van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De lestijden worden als volgt afgerond: als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier, wordt er afgerond naar het hogere geheel getal. Als het eerste cijfer na de komma kleiner is dan of gelijk is aan vier, wordt er afgerond naar het lagere geheel getal.

Paragraaf 4 voorziet dat er aanvullende lestijden voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ieder jaar worden berekend op 1 februari van het voorafgaande schooljaar behalve voor de eerste drie

bestaansjaren van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal waar de teldag 1 oktober van het lopende schooljaar is. Ook indien omwille van bijvoorbeeld een andere herstructurering de telling van de gehele school op 1 oktober van het lopende schooljaar gebeurt, wordt voor de berekening van de aanvullende lestijden ook op 1 oktober van het lopende schooljaar geteld.

Paragraaf 5 voorziet een delegatie naar de Vlaamse regering om de ambten te bepalen waarin een school met de aanvullende lestijden voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, betrekkingen kan inrichten en de wijze waarop de omrekening gebeurt van de aanvullende lestijden voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal naar die betrekkingen. Daarnaast wordt ook voor de basisomkadering bij besluit van de Vlaamse regering bepaald in welke ambten betrekkingen kunnen worden ingericht. Zowel voor de basisomkadering als voor de aanvullende lestijden die de scholen waar de taalafdeling wordt ingericht, krijgen, is het de bedoeling om de nieuwe ambten kleuteronderwijzer Vlaamse Gebarentaal en onderwijzer Vlaamse Gebarentaal op te nemen.

Artikel 53

Dit artikel voegt een bijlage 5 toe aan het decreet basisonderwijs. In die bijlage 5 zijn de exacte ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs en de exacte eindtermen voor het gewoon lager onderwijs opgenomen waarvan beslist kan worden dat ze niet na te streven zijn of waarvoor een afwijking kan worden voorzien.

Hoofdstuk 3. Overgangsbepalingen

Artikelen 54 en 55

Deze artikelen bepalen een overgangsregeling voor de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voor het schooljaar 2024-2025. De regeling is enkel van toepassing als scholen willen weigeren op basis van capaciteit in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. In dat geval moeten die scholen niet aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal (dit is opgenomen in paragraaf 1).

De scholen bepalen dan zelf de startdatum van de inschrijvingen en de inschrijvingen binnen de voorrangperiodes en communiceren die startdatum voor de start van de inschrijvingen binnen elke voorrangperiode en voor de start van de overige inschrijvingen. Ook kan de capaciteit van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op elk moment verhoogd worden. Een schoolbestuur noteert in chronologische volgorde alle inschrijvingen en weigeringen in een inschrijvingsregister. Een schoolbestuur weigert elke bijkomende inschrijving wanneer de capaciteit overschreden wordt.

Er zijn twee voorrangperiodes, een voorrangperiode van 1 week voor de broers en zussen die al zijn ingeschreven in die school en 1 voorrangperiode van 2 weken voor kinderen die doof of slechthorend zijn of de kinderen zijn van het personeel. Deze voorrangperiodes kunnen worden samengenomen als er binnen de voorrangsgroepen niet wordt geweigerd op basis van capaciteit.

Bij het invullen van de vrijgekomen of bijkomende plaatsen bij een verhoging van de capaciteit moet de volgorde van weigeringen tot en met de vijfde schooldag van oktober gerespecteerd worden. Bij kleuters die instappen is dat tot het einde van het schooljaar. Ouder worden gecontacteerd als er een plaats is en krijgen 7 dagen de tijd om hun kind al dan niet in te schrijven.

Verder wordt er bepaald dat de overcapaciteitsgroepen ook hier van toepassing zijn. Een weigering op basis van de bereikte capaciteit volgens dit artikel wordt

gelijkgesteld met een weigering op basis van de bereikte capaciteit zoals bij weigeringen bij aanmeldingen. Zo kunnen ouders ook bij een weigering binnen de taalafdeling op basis van deze regeling een weigeringsdocument ontvangen, bemiddeling aanvragen bij het LOP en klacht indienen bij de CLR.

Hoofdstuk 4. Slotbepaling.

Artikel 56

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2024.

De artikelen die uitwerking hebben vanaf 1 februari 2024, gaan over het inschrijvingsrecht en de aanvragen tot oprichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Aangezien de aanmeldingen en inschrijvingen al starten in het voorafgaande schooljaar, moeten deze artikelen al in het voorafgaande schooljaar inwerking treden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS